

*ПОНЯТТЯ ПРО
ВІДОКРЕМЛЕННЯ.
РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ
ПРИ
ВІДОКРЕМЛЕНИХ
ЧЛЕНАХ РЕЧЕННЯ*

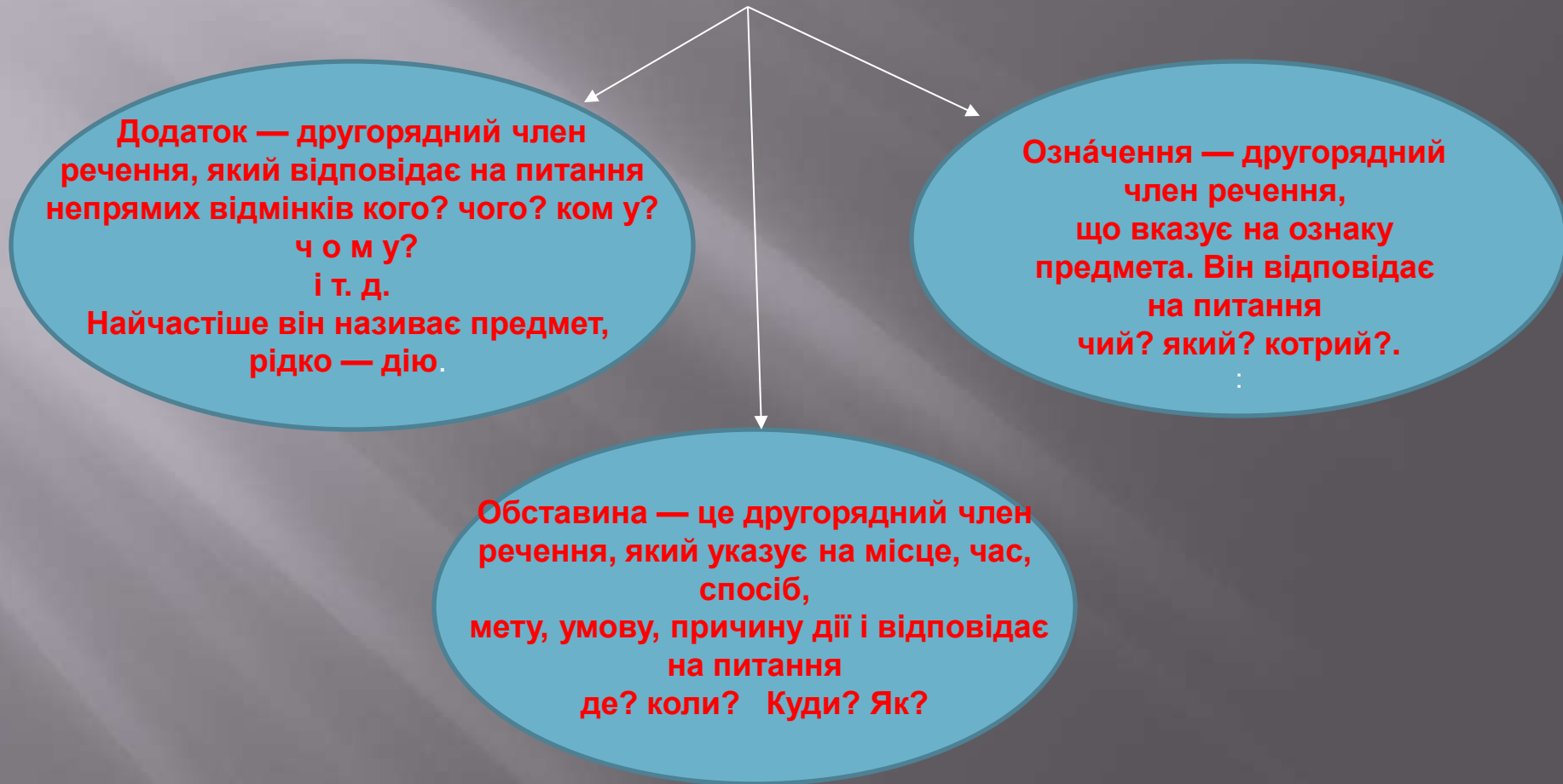
Мета: сформувати в учнів поняття про відокремлення; ознайомити з видами відокремлених членів речення; навчити правильно інтонувати речення з відокремленими членами; формувати вміння знаходити відокремлені члени в ускладнених реченнях, визначати умови їх відокремлення; розвивати логічне мислення, увагу, пам'ять, уміння узагальнювати і робити висновки, виховувати любов до природи і краси рідного краю.

- ▣ *Відокремлення*—це виділення одного з другорядних членів речення з метою увиразнення його змісту за допомогою інтонації в усному мовленні та комами або тире-на письмі.
- ▣ Другорядні члени речення, які для підсилення їх смислової ролі виділяються в усному мовленні інтонацією й паузами, а на письмі —комами (рідше тире), називаються *відокремленими*.

Пригадаймо!

Другорядні члени речення

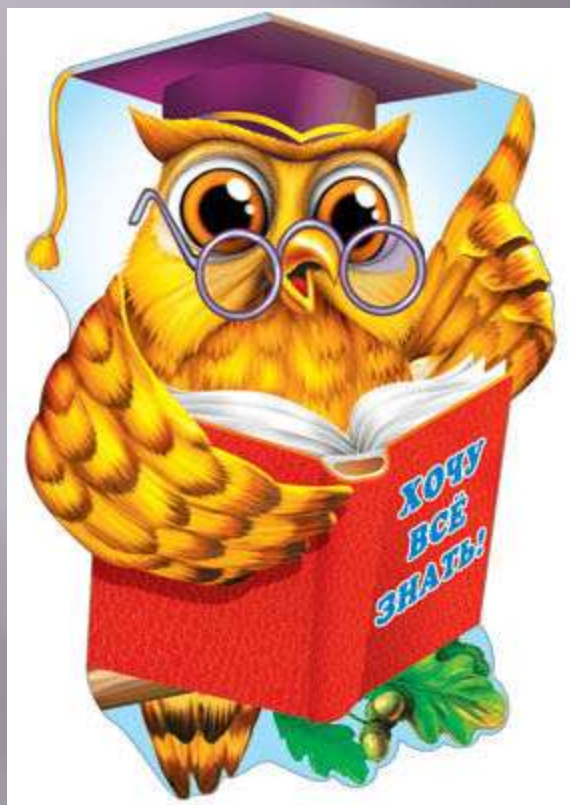
Відокремленими можуть бути другорядні члени речення — означення, додатки, обставини.

Наприклад: 1. Швидко надходив вечір, **морозний, зоряний.**(означення)

2. Умирають майстри, залишаючи спогад, **як рану.**(додаток)

В усному мовленні відокремлені члени речення виділяємо інтонацією, а на письмі – комами (деколи-тире)

- ▣ Відокремлені члени речення відділяємо паузами та вимовляємо повільніше від основного тексту.

Наприклад:

Розгойдане море, /уже брудне й темне,/ наскокувало на берег.

Наприклад:

- ▣ А я все йду, *самотній на землі.(озн.)*
- ▣ Божий світ, *оповитий красою (озн)*, задрімав у легенькому сні.
- ▣ Тарас трохи постояв, *ніяково попрощавшись (обст)*, пішов з хати.

- **Відокремлені члени є особливо важливими в змісті речення. Відокремлення відбувається для того, щоб:**

Відокремлені члени речення несуть на собі елемент додаткового повідомлення. На письмі відокремлені члени виділяються комами, рідше тире, а в усному мовленні перед відокремленими членами і після них робиться тривала пауза.

Порівняймо:

1. Поза містом лежали
Кримські гори, **вкриті
густим лісом.**(озн)

2. Поза містом лежали
вкриті густим лісом
Кримські гори.

На означенні **вкриті густим лісом** у першому реченні зосереджується особлива увага, воно, крім означальної функції, має відтінок додаткового повідомлення. У другому реченні дієприкметниковий зворот виконує тільки означальну функцію, без додаткових відтінків.

Відокремленими можуть бути дієприкметникові
й дієприслівникові звороти.

Порівняймо

Дієприкметни-
ковий зворот
(який?
яка?яке?які?)

Надію, **ніжністю**
зігріту, в
пучечки зв'язую
малі.

Дієприслівнико-
вий зворот
(що роблячи?
що зробивши?)

Засумував на
рушникові
лебідь, **почувши**
тупіт вороних
підков.

Загальні умови відокремлення:

1. Порядок слів у реченні.

Від порядку слів залежить відокремлення означень, прикладок, обставин. Порушення звичного порядку слів у реченні сприяє відокремленню тих другорядних членів, які потрапляють у нетипову для них позицію.

Наприклад, для означення характерне місце перед означуваним словом; у цьому разі воно, як правило, не відокремлюється. Якщо ж поширене означення потрапляє в позицію після означуваного слова, воно відокремлюється.

Наприклад: 1. Шумів *розгойданий вітрами хлібів* великий океан. 2. Врань, *розбуркану і свіжу*, я напну вітрила білі.

2. Ступінь поширеності члена речення.

Частіше відокремлюються поширені другорядні члени речення, непоширені відокремлюються рідко.

Наприклад: 1. Оксана довго стояла на дорозі в осінньому степу, **зачарована тишею і привіллям.**

2. Пливе місяць молоденький, **розігнувши роги.**

3. Сестра *молодша* поїде до Умані.

4. Сестра, **молодша на три роки**, поїде до Умані.

3. Додаткове смислове навантаження.

Поширені означення перед означуваним словом відокремлюються, якщо мають додатковий відтінок причинового значення.

Наприклад: *Небайдужий до малярства*, Уралов і сам деколи потроху малював.

Відокремлені члени речення характерні для всіх стилів мовлення. Для наукового, публіцистичного та офіційно-ділового стилів відокремлення – це засіб виявлення основного й другорядного в реченні, оформлення довідкових повідомлень, установлення логіки. У художньому стилі відокремлення допомагає створити художній образ, подати лаконічну, виразну характеристику описуваного явища тощо.

Проблемне запитання

- ▣ Чи можуть відокремлюватися головні члени речення? Відповідь обґрунтуйте.

(Відокремлюватися можуть тільки другорядні члени, бо вони є додатковим повідомленням до основної думки, яка виражається головними членами речення. Тому головні члени не відокремлюються, бо вони є носіями основного повідомлення.)

Домашнє завдання

- ▣ Вивчити теоретичний матеріал за підручником на сторінці 124-129.
- ▣ Письмово виконати вправу 2 на стор. 125.
- ▣ Сфотографувати письмові роботи та надіслати мені на освітню платформу для дистанційного навчання HUMAN або на електронну адресу
altinbaeva_1_m@school55.pp.ua